

Alcoholverkoop aan jongeren

Bij deze opgave horen informatiebronnen 1 en 2. In informatiebron 1 zijn enkele overzichten opgenomen over het gebruik van alcohol onder scholieren van 12 tot en met 16 jaar. Informatiebron 2 bevat informatie over de verschillende manieren waarop jongeren aan alcoholische drank kunnen komen.

D De afgelopen jaren zijn de regels voor alcoholgebruik door jongeren strenger geworden. Zo heeft een grote meerderheid van de Tweede Kamer in 2013 de Drank- en Horecawet nog verder aangescherpt: vanaf 1 januari 2014 is het voor de detailhandel en de horeca verboden om alcohol te verkopen aan jongeren onder de 18.

Dit heeft uiteraard gevolgen voor de supermarktbranche. In deze branche zijn de afgelopen jaren al initiatieven genomen om alcoholverkoop aan jongeren te voorkomen. Deze initiatieven passen bij de manier waarop de supermarkten proberen invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. In de lesbrief over massacommunicatie hebben we geleerd dat maatschappelijk ondernemen bestaat uit de zorg voor de drie M's. Het besluit om streng op te treden tegen verkoop van alcohol aan jongeren is wellicht goed voor één van de M's, maar kan juist nadelig zijn voor een andere M.

- A) Leg uit voor welke M deze wetswijziging positief is en welke M hier mogelijk nadelen van kan ondervinden.**
- B) Leg uit waarom een supermarkt toch initiatieven ontwikkelt om de verkoop van alcohol aan jongeren te voorkomen.**

Het probleem van alcoholgebruik onder jongeren wordt uitgebreid onderzocht door onder andere het Trimbos-instituut. In informatiebron 1 is een aantal overzichten gepresenteerd uit hun jaarlijkse drug monitor, waarin een heel hoofdstuk is gewijd aan het gebruik van alcohol. In het onderzoek onderscheidt het

Trimbos-instituut een aantal persoonskenmerken die bepalend zijn voor het gebruik van alcohol, te weten:

- Leeftijd (van 12 t/m 18 jaar)
- Etniciteit (allochtoon / autochtoon)
- Schoolniveau (VMBO-b t/m VWO)
- Geslacht (man / vrouw)

- C) Bepaal uit informatiebron 1 het profiel van de groep VO-jongeren met de gemiddeld laagste score op de vraag of ze ooit alcohol hebben gedronken. Maak hierbij gebruik van alle vier de kenmerken.**
- D) Bedenk een mogelijke verklaring voor het verschil van alcoholgebruik tussen allochtonen en autochtonen jongeren.**
- E) Uit de gegevens blijkt dat de meeste leerlingen voor de eerste keer alcohol drinken wanneer ze in de onderbouw van het VO zitten. Bereken de procentuele stijging van leerlingen die ooit alcohol hebben gebruikt in het basisonderwijs en op 15 jarige leeftijd.**

Het lijkt er dus op dat, ondanks strengere regels, jongeren toch aan alcohol kunnen komen. Een mogelijke manier om het alcoholgebruik onder jongeren af te remmen is ervoor te zorgen dat jongeren niet aan drank kunnen komen. In de wet zijn hierover afspraken gemaakt tussen de overheid en de verkooppunten van alcohol. Zo moet er bij jonge klanten die alcohol willen kopen worden gevraagd naar het ID om de leeftijd te controleren. Uit onderzoek van de Universiteit Twente blijkt echter dat de naleving van deze afspraken niet altijd goed verloopt. Voor een grootschalig onderzoek hebben zij als experiment een aantal jongeren (mystery shoppers) erop uit gestuurd om alcohol te

Alcoholverkoop aan jongeren

kopen. Hieruit kwam naar voren dat bij supermarkten in 61% van de gevallen gevraagd werd naar een ID en dat slechts 30% van de aankopen daadwerkelijk niet gelukt zijn. Verder blijkt uit het onderzoek dat de naleving van de afspraken afhankelijk is van onder andere de leeftijd van de verkoper (hoe jonger de verkoper, hoe meer kans dat er alcohol wordt verkocht) en of de verkoper op de hoogte is van de gemaakte afspraken. Voor het beantwoorden van de volgende vragen heb je de lesbrieven "Marketing" en "Personeel" nodig

- F) Is het onderzoek van de Universiteit Twente field- of deskresearch? Motiveer je antwoord.**
- G) Geef aan welke twee functies van HRM door de leiding van de supermarkt kunnen worden ingezet om voortaan beter aan de afspraken te voldoen. Geef ook aan hoe deze twee functies ingezet kunnen worden.**
- H) Geef een verklaring waarom de leeftijd van de caissière meespeelt bij het naleven van de regels.**

De verantwoordelijkheid voor alcoholgebruik ligt uiteraard niet alleen bij de verkooppunten. Vooral de consumenten moeten tot het besluit komen om geen alcohol op jonge leeftijd te drinken. Daarom is de overheid de campagne NIX 18 gestart om jongeren te informeren over de gevolgen van alcoholgebruik. Dit doet zij vooral door het maken van lespakketten voor scholen en reclames op radio en tv. Ook supermarkten doen mee, zoals het voorbeeld in informatiebron 2.

- I) Is de campagne "Nix 18" een voorbeeld van collectieve of van individuele reclame? (zie lesbrief Plaats & Promotie)**
- J) De lesbrieven over alcohol moeten geschreven worden voor een bepaalde leeftijdscategorie. Baseer op informatiebron 1 of de lesbrief voor de onderbouw of vooral voor de bovenbouw geschreven moet worden.**

Uit de figuren in informatiebron 3 is te zien dat jongeren vaak alcohol van anderen krijgen. Daarnaast is te zien dat ondanks het verbod er toch een groep jongeren is die erin slaagt om zelf alcohol te kopen.

- K) Uit informatiebron 3 is, naast de verkooppunten en jonge consumenten, nog een derde groep te vinden die een belangrijke rol speelt bij het alcoholgebruik van jongeren. Welke groep is dat?**
- L) Geef een mogelijkheid hoe deze groep door de overheid bereikt kan worden, zodat er minder alcohol bij jongeren terecht komt.**
- M) Door de wetwijziging heeft er een verschuiving plaatsgevonden in de locaties waar jongeren van 16 tot 18 jaar hun alcohol kopen. Geef aan welke locaties uit informatiebron 3 minder en welke meer alcohol zijn gaan verkopen aan jongeren.**
- N) Kun je verklaren waarom supermarkten vlak voor de aanpassing van de leeftijd in 2014 een toename van de verkoop voorzagen?**

Alcoholverkoop aan jongeren

INFORMATIEBRON 1

Het Trimbos-instituut peilt sinds het midden van de jaren tachtig in hoeverre leerlingen van twaalf tot en met achttien jaar op reguliere middelbare scholen ervaring hebben met alcohol, tabak, drugs en gokken. In informatiebron 1 staan enkele overzichten gepresenteerd uit hun jaarlijkse Drug Monitor. De onderzoekspopulatie bestaat uit leerlingen van 12-16 jaar uit het voortgezet onderwijs van de eerste tot en met de vierde klas. In figuur 1 is een grafiek weergegeven die informatie geeft over hoeveel procent per leeftijd, geslacht opleidingsniveau en etniciteit ooit alcohol heeft gebruikt. BO staat voor basisonderwijs, OV.West en OV. Niet west staan respectievelijk voor overige westerse en overige niet westerse afkomst.

Figuur 1: Alcoholgebruik naar leeftijd, schoolniveau, geslacht en etniciteit 12 t/m 16 jaar (%)

Bron: Trimbos-instituut

Alcoholverkoop aan jongeren

INFORMATIEBRON 2

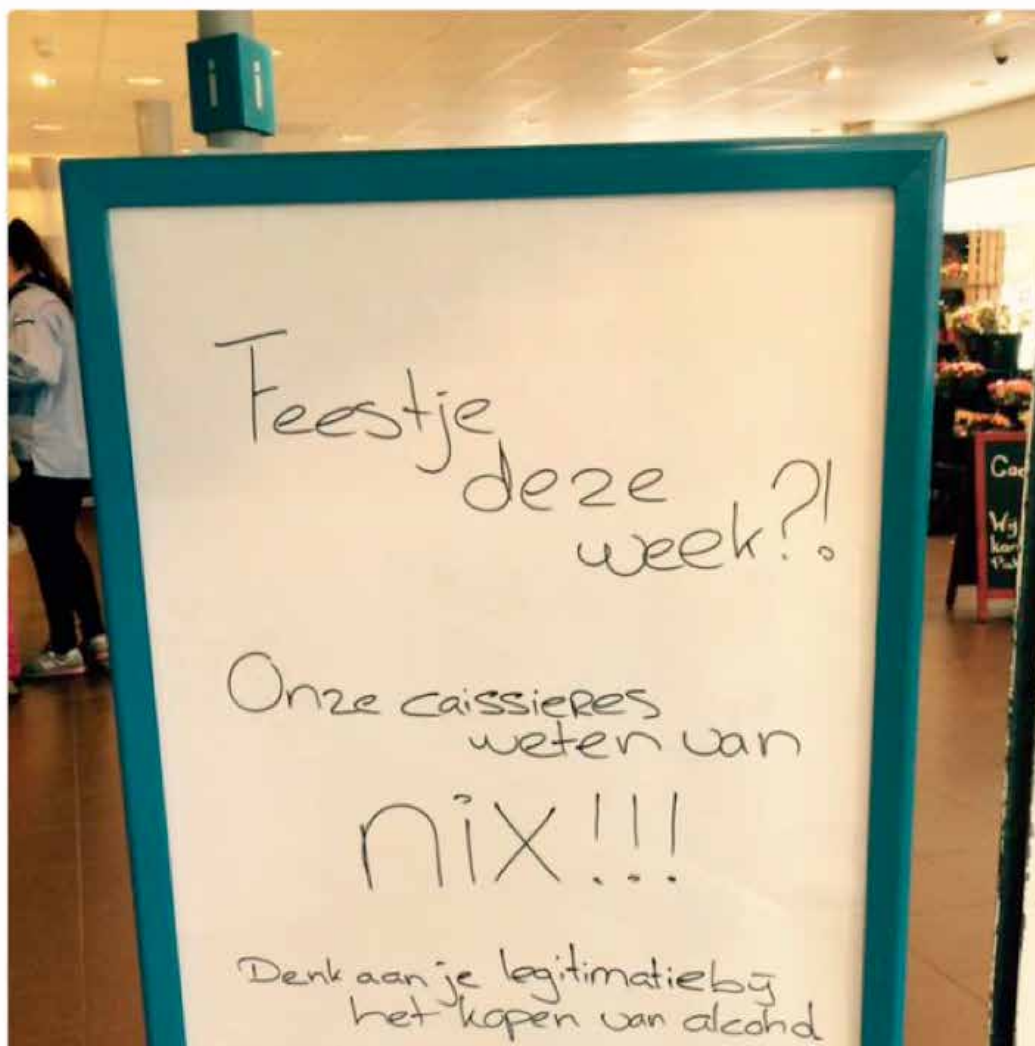
CBL

@PassievoorFood

Volgen

Supermarkt in Leiden speelt in op Leidens ontzet [@campagnevanNIX](#)

RETWEETS

2

05:45 - 30 sep. 2015

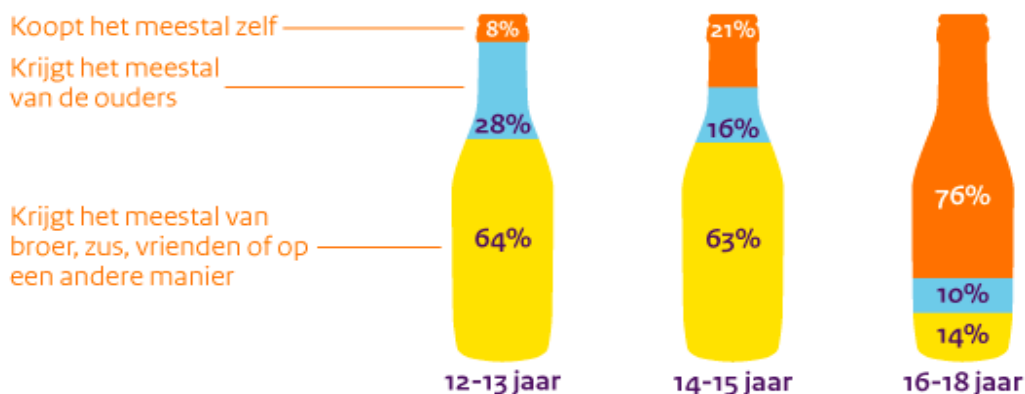

Alcoholverkoop aan jongeren

INFORMATIEBRON 3

Hoe komen jongeren aan drank?

Figuur 2: Locatie waar tenminste maandelijks alcohol wordt gekocht in het voortgezet onderwijs, naar leeftijd en geslacht (%)

	12-13		14-15		16-18		Totaal VO		
	J	M	J	M	J	M	J	M	Tot
Discotheek of club	5	6	25	29	55	59	38	41	39
Café of bar	2	6	25	19	54	56	37	34	36
Supermarkt	6	6	19	16	59	39	38	26	32
Sportkantine	2	1	7	3	25	7	15	5	10
Slijterij	2	3	6	5	21	11	13	7	10
Hok, schuur of keet	7	4	10	7	11	4	10	5	8
Snackbar	3	2	5	2	7	1	5	1	4
Buurthuis of jeugdthuis	2	5	3	3	5	1	4	2	3

Bron: Trimbos-instituut

Deze lesbrief is samengesteld door E.J. Pegels MSc.